

5. Idioms: Birds [Электронный ресурс] / Wordsteps. – Режим доступа: <http://wordsteps.com/vocabulary/words/32677/Idioms%3A+Birds>. – Дата доступа: 15.02.2018.

6. Language and Thought [Электронный ресурс] / Linguistic Society of America: Advancing the Scientific Study of Language. – Режим доступа: <https://www.linguisticsociety.org/resource/language-and-thought>. – Дата доступа: 15.02.2018.

Мазалеўскі В.І. аспірант

Навуковы кіраўнік – Наўмчык В.М.

ПЕДАГАГІЧНАЯ САЦЫЯКУЛЬТУРНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ У МУЗЕЙНАЙ ПРАСТОРЫ НА МАРАЛЬНАСНАМУ Выхаванні ДЗІЦЦІ СТАРЭЙШАГА ШКОЛЬНАГА ЁЗРОСТУ

У апошнія гады педагагічная супольнасць сутыкнулася з рэзкім падзеннем культуры сярод дзяцей старэйшага школьнага ўзросту. Многія даследчыкі адзначаюць з боку моладзі ўстойлівае нежаданне засвойваць культурныя каштоўнасці, хоць гэтыя каштоўнасці шырока прадстаўлены грамадствам: тэатры, музеі, бібліятэкі, канцэртныя залы і г.д. [1, с. 62].

Рэчаіснасць дыктуе неабходнасць пошуку новых падыходаў да асэнсавання галоўных праблем культуры і адукацыі, у аснове якой ляжыць маральнасная творчасць падлетка. Вывучэнне ўзаемасувязі падлетка і культуры ажыццяўляецца з прыцягненнем вопыту розных дысцыплін. Змены, якія адбываюцца, ў сферы культуры і навукі прывялі да пераасэнсавання адукацыі як сацыякультурнага феномену. У наш час стаў актуальным не столькі рацыянальны, колькі культураадпаведны падыход да адукацыі, які прадугледжвае стварэнне ўмоў для творчага маральнаснага самавызначэння асобы [2, с. 53]. Зварот да каштоўнасцяў, што захоўваюцца чалавецтвам у

сусветнай культуры, прадугледжвае ўключэнне асобы дзіцяці старэйшага школьнага ўзросту ў гісторыка-культурную прастору, якая стварае глебу для ўсведамлення ім сябе як суб'екта культуры.

Асаблівая роля ў вырашэнні гэтай задачы належыць музею, які выводзіць падлетка за межы соцыўма, цывілізацыі ў свет культуры. У гэтай сувязі для адукацыі ўяўляюць цікавасць сацыякультурныя функцыі музея. Музей – гэта, фактычна, інстытут які склаўся гістарычна. Яго функцыя заключаецца ў захаванні ў сапраўдных матэрыяльных прадметах розных карцін свету і спосабаў пазнання быцця.

У сучасных гуманітарных ведах сацыякультурная дзейнасць музея разумеецца як важны кампанент музейнай камунікацыі і адзін з вядучых напрамкаў музейнай працы, у якім рэалізуецца адукацыйна-выхаваўчая функцыя музея. Тэарэтычную аснову сацыякультурнай дзейнасці складае музейная педагогіка, псіхалогія мастацтва, культуралогія.

Музей, які існаваў як дзяржаўная ўстанова аўтаномна і самадастаткова, выконваў класічныя ахоўна-трансляцыйныя, асветніцкія, забаўляльныя, рэлаксацыйныя функцыі, зараз становіцца ў поўнай меры адукацыйнай установай, якая фарміруе ўласныя праграмы, арыентаваныя на розныя тыпы аўдыторыі [3, с. 69].

Навукоўцы адзначаюць, што традыцыйна музей з яго экспазіцыямі ўяўляў «культурны тэкст», які патрабуе адпаведнага чытання. На развіццё музейзнаўства аказала ўплыў тэорыя дыялагізму М.М. Бахціна, згодна з якой на змену старому тыпу маналагічнай культуры ідзе новы – дыялагічны [4, с. 38–39]. У гэтай сацыякультурнай сітуацыі музей закліканы быць стаць месцам культурна-гістарычнага дыялогу, знайсці новыя формы зносін наведвальніка з культурнымі каштоўнасцямі. Сёння музей прад'яўляе наведвальніку падзею, рэалізуе акт уваходжання ў сімвалічную, фіктыўную, міфалагізаваную рэальнасць.

Сучасны музей здзяйсняе пераход ад слова да падзеі, ператвараючы гледача ў дзеючую асобу. Іншымі словамі, менавіта ў музеі здзяйсняецца

адукацыйнае дзеянне, адбываецца збліжэнне функцыі раней раз'яднаных кампанентаў культуры: музей становіцца тэатрам, бібліятэкай і, што асабліва важна, школай.

Беларускія музеі актывізавалі працу з дзецьмі, сталі ствараць для іх інтэрактыўныя мерапрыемствы і экскурсіі, культурна-адукацыйныя праграмы. Сучасная музейная педагогіка развіваецца ў рэчышчы праблем музейнай камунікацыі і накіравана, у першую чаргу, на рашэнне задач актывізацыі творчых здольнасцяў асобы. Таму ствараюцца розныя метадыкі працы з наведвальнікамі, змяняецца іх роля і пазіцыя ў музейна-педагагічным працэсе.

Нягледзячы на зацвярджэнне ідэй дыферэнцыраванага падыходу да розных катэгорый наведвальнікаў, асноўная ўвага музейнай педагогікі паранейшаму засяроджана на дзіцячай і падлеткавай аўдыторыі. У аснову школьнай музейнай педагогікі пакладзены ідэі асэнсавання існавання свету і індывідуальнага жыцця моладзі, яна ў сваім аспекце вырашае пытанне, якім быць падлетку ў свеце які ўвесь час мяняецца [5, с. 39]. Педагагічная мэта працы любога музея, што супрацоўнічае са школай, – фарміраванне эмацыйна-асобасных адносін дзіцяці да каштоўнасцяў культурнай спадчыны ў сістэме маральнаснага выхавання.

Асноўныя прынцыпы музейнай педагогікі: цесная арганічная сувязь культуры і адукацыі; высокі ўзровень інтэграцыі музея і школы; улік узроставых і індывідуальных асаблівасцяў дзяцей, іх інтарэсаў і схільнасцей; комплекснасць ў вывучэнні відаў мастацтваў; асабіста арыентаваны характар дзейнасці; гуманістычная накіраванасць; педагагічная мэтазгоднасць. Рэалізацыя гэтых прынцыпаў пры вырашэнні складаных задач комплекснага мастацкага выхавання і развіцця асобы дзіцяці старэйшага школьнага ўзросту, а таксама фарміраванне маральнасных каштоўнасцяў падростаючага пакалення сродкамі музейнай педагогікі могуць быць прадстаўлены ў розных відах супрацоўніцтва музея і школы.

У цяперашні час вызначыліся чатыры напрамкі: школа пры музеі, школа ў адукацыйнай прасторы музея, школьны музей, музей у адукацыйнай прасторы школы.

У.М. Грусман, вывучаючы станаўленне і развіццё сацыякультурных функцый музеяў, да традыцыйных функцый захоўвання і экспаніравання лічыў неабходным дадаць адукацыйна-развіваючую і забаўляльна-пазнавальную функцыі музея. Іх інтэграцыя дазваляе разглядаць яго не толькі як засяроджванне каштоўнасцяў гісторыі і культуры, але і як цэнтр маральнаснага жыцця, якое забяспечвае комплекснае выкарыстанне культура-стваральнага патэнцыялу айчынных музеяў [5]. У.М. Грусман адзначаў, што функцыі развіваючага пазнання спрыяюць пераўтварэнню аб'екта музейнага ўздзеяння (маецца на ўвазе падлетак) ў суб'ект сацыякультурнай творчасці.

Аналізуючы вышэйсказанае, можна прыйсці да высновы, што ў музейнай дзейнасці маналагічнае ўздзеянне музея на аўдыторыю саступае месца дыялогу паміж музеем, падлеткам і знешнім асяроддзем, і ў гэты дыялог уключаюцца не толькі рэаліі сучаснага жыцця, але і погляды, меркаванні іншых гістарычных эпох. У працэсе дыялогу паміж музеем і моладзю сутыкаюцца розныя канцэпцыі, ўдзельнікі яго валодаюць асаблівым поглядам на доследныя праблемы. Сукупнасць гэтых поглядаў вызначае спецыфічны асяродак музейнай прасторы.

Б.А. Сталяроў сцвярджае, што, калі сутнасць музея не ў перадачы ведаў, так як музейная педагогіка не можа будавацца як чыстая дыдактыка. Гаворка павінна ісці аб катэгорыі каштоўнаснай свядомасці, драматургіі і культурна-гістарычнага дыялогу якія разгортваюцца ў музеі. У музеі адукацыя ажыццяўляецца праз каштоўнаснае стаўленне асобы дзіцяці старэйшага школьнага ўзросту і пашырэнне пачуццёвага вопыту ў працэсе зносін з помнікамі культуры [6].

Галоўны аспект у сучаснай педагогікі зроблены на візуальным і прасторавым характары музейнай камунікацыі, які прадстаўляе сабой не што іншае, як працэс зносін падлетка, які выступае ў ролі наведвальніка з

музейними експанатамі, якія прадстаўляюць сабой «рэальныя рэчы». У аснове гэтых зносін ляжыць, з аднаго боку, здольнасць падлетка разумець «мову рэчаў», з другога – здольнасць музейных спецыялістаў будаваць асаблівыя невербальныя «прасторавыя выказванні».

У заключэнне варта сказаць, што музей як сімвал культуры і як адукацыйная ўстанова прызваны адыграць важную ролю ў фарміраванні цэласнай асобы дзіцяці старэйшага школьнага ўзросту, развіцці яго агульнакультурнай кампетэнтнасці, выхаванні маральнасных якасцяў.

1. Ахунов, В.М. Музейная педагогика как научная дисциплина: к истории становления / В.М. Ахунов // Вестник Московского университета. Сер. 20. Пед. образ. – 2008. – № 4. – С. 36–44.

1. Белянкова, Н.М. Возможности музейной педагогики в организации исследовательской работы младших школьников / Н.М. Белянкова // Начальная школа. – 2011. – № 9. – С. 62–64.

5. Васильева, Т.Е. Музейная педагогика как средство формирования духовно-нравственных ценностей / Т.Е. Васильева, О.Г. Панченко // Воспитание школьников. – 2011. – №4. – С. 37–41.

1. Васичева, Э.В. Музейная педагогика в образовательном пространстве школы / Э.В. Васичева, Л.М. Иванова, Т.А. Соколова. // Методист : науч.-метод. журн. – М. : Методист, 2001. – С. 53–59.

2. Комаровская, Е.П. Культурно-образовательная деятельность музеев и музейная педагогика / Е.П. Комаровская, В.М. Ахунов // Вестник Московского университета. Сер. 20. Пед. образ. – 2009. – №1. – С. 69–72.

6. Столяров, Б.А. Теория и практика образовательной деятельности художественного музея : автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Б.А. Столяров; Рос. гос. пед. Ун-т им. А.И. Герцена. – Санкт-Петербург, 1999. – 43 с.